

איסור על ענישה גופנית לילדים

מדריך לרפורמה משפטית ולאמצעים אחרים

תרגום חופשי לעברית

Global Initiative to
End All Corporal Punishment
of Children

הוכן על ידי התכנית העולמית לביעור ענישה גופנית של ילדים
www.endcorporalpunishment.org

מבוא

"אחת ההמלצות המרכזיות שניתנו על ידי המחקר שערך המזכיר הכללי של האומות המאוחדות על אלימות נגד ילדים היא שעל המדינות לאסור כל סוג של אלימות נגד ילדים, כולל ענישה גופנית. הדוח שהוכן בעקבות המחקר, שהוגש לאסיפה הכללית של האומות המאוחדות באוקטובר 2006, שם לו למטרה להשלים את השגת האיסור עד שנת 2009.

הוועדה לזכויות הילד הדגישה בהערות הכלליות שלה על 'זכותו של הילד להיות מוגן מפני ענישה גופנית' שהאיסור הוא חובתן המיידית של המדינות החברות באמנה, והיא מספקת הדרכה מפורטת למדינות הללו. אני מברך על פרסומו של מדריך זה, ועל המקורות האינטרנטיים הקיימים בנושא, שנועדו לעזור למדינות ברחבי העולם להשיג איסור יעיל ולהדגיש את המלצות הוועדה. לא קל לשנות את דרך החשיבה של קהילות ולגרום לאנשים בוגרים לחדול להצדיק אלימות נגד ילדים ולהגדיר אותה כ"הטלת משמעת". אבל איננו יכולים להניח לילדים להמשיך לחכות עוד להגנה חוקית מפני הכאות שאנו, המבוגרים, מקבלים אותה כמובנת מאליה."

פאולו סרג'ו פיניירו, מומחה עצמאי שב-2002 מונה על ידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות, קופי ענאן, לעמוד בראש המחקר המקיף הכלל עולמי של האומות המאוחדות על אלימות נגד ילדים.

בתמונה: פאולו סרג'ו פיניירו בכיתה במאל

תוכן:

- הקדמה 4
- 1: החובה המעוגנת בזכויות האדם לאסור כל סוג של ענישה גופנית..... 5
- 2: אמצעים חקיקתיים להטלת איסור על כל סוגי הענישה הגופנית 7
- 3: אמצעים אחרים לתמיכה באיסור..... 27

תודות

עיצוב וסידור: סיימון סקוט

הודפס בבריטניה על ידי ראסל פרס לימיטד, נוטינגהאם

התכנית העולמית לביעור ענישה גופנית של ילדים מנוהלת על ידי האגודה להגנה על הילדים כולם, APPROACH Ltd, ארגון צדקה רשום מספר 328132. מען משרד רשום רחוב וויט ליון 94, לונדון N1 9PF, בריטניה.

הקדמה

מדריך זה מתאר את האמצעים המשפטיים ואחרים הנדרשים לאיסור יעיל וביעור של כל סוג הענישה הגופנית של ילדים, הן בבתיהם והן במסגרות אחרות. החלק הראשון מפרט את החובה המעוגנת בזכויות האדם לאיסור על כל סוגי הענישה הגופנית של ילדים. חלק 2 מפרט אילו רפורמות משפטיות יש לערוך כדי להשיג יעד זה. אמצעים אחרים לתמיכה באיסור הם הנושא של חלק 3. מקורות מקוונים התומכים במידע שבמדריך הזה זמינים באתר התכנית העולמית: www.endcorporalpunishment.org/reform

באוקטובר 2006, סוכם הדוח על המחקר שניהל המזכיר הכללי של האומות המאוחדות על אלימות נגד ילדים הוגש לאסיפה הכללית: בו הוא מזרז את כל המדינות לקבל החלטה חד משמעית בדבר איסור על ענישה גופנית של ילדים בכל מסגרת שהיא, וקובע תאריך יעד לשנת 2009.

1. החובה המעוגנת בזכויות האדם לאסור כל סוג של ענישה גופנית

החובה המעוגנת בזכויות האדם לאסור ולבער כל סוג של ענישה גופנית וכל צורת ענישה משפילה אחרת של ילדים נגזרת מזכותו של כל אדם להגנה שוויונית על כבודו העצמי ועל בריאותו ולהגנה שוויונית תחת החוק, נוסחה בתחילה באמנה הבין לאומית לזכויות האדם ואושררה ופותחה על ידי האמנה של ארגון האומות המאוחדות לזכויות הילד (CRC) ובאמנות אחרות בדבר זכויות האדם.

סעיף 37 באמנה לזכויות הילד קובע שיש להבטיח ש"ילד לא יועמד בפני עינויים או בפני טיפול או עונש אחרים אכזריים, בלתי-אנושיים או משפילים"; סעיף 19 דורש להגן על הילד "מפני אלימות גופנית או נפשית לסוגיהן". הוועדה בדבר זכויות הילד - הגוף המפקח של האמנה לזכויות הילד - הדגישה שוב ושוב שדרישה זו כוללת איסור וביעור של ענישה גופנית בכל מסגרת שהיא, כולל בבית הילד, ובאופן מקיף יותר בהערה כללית מספר 8 (2006) בדבר "זכותו של הילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות ומשפילות אחרות (בין היתר, סעיפים 19, 28(2) ו-37)".¹ ההערות הכלליות של הוועדה בדבר חינוך ועל צדק לנוער מדגישות באופן דומה את החובה לאסור על ענישה גופנית.² הוועדה גם מדגישה שהיא מתייחסת לכל סוגי הענישה הגופנית, "גם הקלה ביותר", וקובעת הגדרה מקיפה בהערה הכללית שלה מספר 8:

"... כל ענישה שעושה שימוש בכוח פיזי ונועדה לגרום רמת כאב או אי-נוחות כלשהי, גם הקלה ביותר. בדרך כלל אלה כרוכות בהכאה ('חבטה', 'סטירה', 'מכות בישבן') של ילדים, באמצעות היד או עם אמצעי אחר - שוט, מקל, חגורה, נעל, כף עץ, וכן הלאה. אבל הן עשויות לכלול, לדוגמה, בעיטה, טלטול או השלכה של ילדים, סריטה, צביטה, גרימת כווייה, צריבה או בליעה כפויה (לדוגמה, שטיפה של פה הילד בסבון או הכרחתו לבלוע תבלינים חריפים)... ענישה גופנית היא תמיד משפילה.

נוסף על כך, קיימים סוג ענישה לא גופניים שגם הם אכזריים ומשפילים ועל כן אינם ממלאים אחר דרישות האמנה [בדבר זכויות הילד]. אלה כוללים, לדוגמה, ענישה שממעטה בערכם, משפילה, משמיצה, הופכת לשעירים לעזאזל, מאיימת, מפחידה או לועגת לילדים".

¹ הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 על "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות (סעיפים 19, 28(2) ו-37, בין היתר)"; ראו גם את המלצות הוועדה למדיניות החברות (קטעים הנוגעים לענישה גופנית זמינים ב- www.endcorporalpunishment.org).
² הערה כללית מספר 1 על "מטרות החינוך" (2001), פסקה 8; הערה כללית מספר 10 על "זכותם של ילדים במסגרת חוק הנוער" (2007), פסקה 25 ו-28g.

כלים בין לאומיים אחרים להגנה על זכויות האדם כוללים תנאים שפורשו ככאלה שדורשים איסור חוקי מפורש על ענישה גופנית.⁴ כלים אזוריים רבים להגנה על זכויות האדם והגופים המפקחים עליהם קוראים גם הם לקביעת איסורים.

אמות המידה של זכויות האדם אינן תומכות בקביעה שרמה "סבירה" או "מתונה" של ענישה גופנית פועלת "לטובתו" של הילד. הוועדה בדבר זכויות הילד קובעת ש"על הפירוש של טובתו של הילד להיות תואם את האמנה בכללותה, כולל החובה להגן על ילדים מפני כל צורה של אלימות והדרישה לתת משקל הולם לדעתו של הילד; לא ניתן להשתמש בטובתו של הילד על מנת להצדיק דרכי התנהגות, כולל ענישה גופנית או סוגי ענישה אכזריים או משפילים אחרים, שעומדים בניגוד לכבודו העצמי של הילד ולבריאותו".⁵

אמות המידה של זכויות האדם גם אינן תומכות בטענה שאיסור על ענישה גופנית בבתי הילדים הוא הפרה של זכותה של המשפחה לפרטיות. האמנה בדבר זכויות הילד מכירה באופן מוחלט בחשיבות התא המשפחתי, ואין כל סתירה בין זה ובין מימוש הזכויות השוויוניות להגנה של כל אחד מבני המשפחה במסגרת המשפחה.

טיעונים שמבוססים על אמונה התומכים בענישה גופנית גם הם אינם מתקבלים במסגרת חוק זכויות האדם הבין לאומי, שאמנם קובע את זכותו של כל אדם לחופש הדת, אך דורש שהביטוי של אמונות דתיות יוגבל על מנת להגן על הזכויות והחירויות הבסיסיות של אנשים אחרים.⁶

וכפי שהדגישה הוועדה בדבר זכויות הילד, האיסור והביעור של ענישה גופנית של ילדים אינם רק חובתן המיידית של מדינות מפאת חוק זכויות האדם; אלא הם גם אסטרטגיית מפתח להפחתת ולמניעת כל סוגי האלימות בקהילות.⁷

³ הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 על "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות (סעיפים 19, 28) (37-1, בין היתר)", פסקה 11.

⁴ הוועדה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות (1999), הערה כללית מספר 13 על הזכות לחינוך; הוועדה למען זכויות האדם (1992), הערה כללית מספר 20 בסעיף 7 (איסור על יחס או ענישה אכזריים, לא אנושיים ומשפילים); הצהרה אוניברסלית על זכויות האדם (סעיף 5); האמנה הבין לאומית לזכויות אזרחיות ופוליטיות (סעיף 7); אמנת האומות המאוחדות נגד עינויים וצורות אחרות של יחס או ענישה אכזרית, בלתי אנושית ומשפילה; חוק תקדימי של הוועדה לזכויות האדם, ופועלו של המדווח המיוחד בנושא עינויים והזכות לחינוך.

⁵ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 26.

⁶ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 29.

⁷ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 3.

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

2. אמצעים חקיקתיים לאיסור על ענישה גופנית

איסור יעיל של ענישה גופנית מצריך שזה יהיה מעוגן בחוק בצורה מפורשת. כלומר, הצהרה ברורה בחקיקה שאינה משתמעת לשתי פנים וקובעת שכל סוגי הענישה הגופנית אסורים (ראה דוגמאות במסגרת 5). **לילדים**, כמו לכל בני האדם, יש הזכות להגנה שוויונית במסגרת החוק, כולל הגנה שוויונית מפני תקיפה. יש להחיל קביעה זו על כל ההקשרים - בבית המשפחה, בבתי הספר, במערכות הצדק לנוער, במסגרות הטיפול החלופי (מוסדות, משפחות אומנות, מעונות יום, וכן הלאה), בקהילה ובמקומות תעסוקה. חובתן של המדינות להגן על זכויות אזרחיהן דורשת קביעתו של איסור (ראה עמוד 3) זה, והאיסור מספק את הבסיס החיוני להגנה יעילה על הילד, כמו גם קידום של הורות חיובית ואמצעים משמעותיים שאינם אלימים. בהערה הכללית מספר 8.

7

הוועדה בדבר זכויות הילד מפרטת את האמצעים החקיקתיים ואחרים הנדרשים להשגת האיסור והביעור של כל סוגי הענישה הגופנית של ילדים. אין די בכך שמדינות מייעצות להורים ולאחרים על כך שאין להשתמש בענישה גופנית - יש לעגן זאת בחוק. אחרת, ימשיך להתקיים הרעיון שהפרת כבודו העצמי ופגיעה במצבו הבריאותי התקין של הילד היא מקובלת, נורמלית או אפילו - לעניות דעתם של אחדים - "לטובתו", וינציח את מעמדו של הילד כחפץ או קניין. כפי שמבהירה ההגדרה שאומצה על ידי הוועדה (ראה לעיל, עמוד 3), ראוי לאסור על כל סוגי ורמות הענישה הגופנית. מדינות אינן מתפשרות על הגנה על קבוצות אוכלוסייה אחרות - נשים או קשישים לדוגמה - מפני כל סוגי האלימות, אם כן, גם לילדים יש הזכות לקבל הגנה שוויונית. כל המדינות קבעו חוקים שמגדירים תקיפה כעבירה פלילית. ההיגיון אומר שעל החוק הפלילי הזה לגבי תקיפה לאסור על הכאה של ילדים, באותה מידה שהוא אוסר על הכאה של גברים ונשים. אבל בארצות רבות, החוק אף מאשר שלהורים ולאנשים אחרים שממלאים את מקומם ותפקידם של ההורים (in loco parentis), יש זכות להשתמש ב"הלקאה סבירה", "ענישה סבירה" או "ענישה חוקית" - תקיפה במסווה של משמעת או שליטה. בארצות מסוימות דבר זה מצוין באופן מפורש בחקיקה (ראה דוגמאות במסגרת 3).

בארצות אחרות, בייחוד באלה שעושות שימוש במערכות החוק המקובלות, הזכות להשתמש בענישה גופנית "סבירה" כסוג של הטלת משמעות איננה כתובה בחוק אלא התבססה באמצעות חוק תקדימי, כאשר בתי משפט פסקו שנאשמים המואשמים בתקיפת ילדים אינם אשמים בגלל שטבע ו/או רמת התקיפה של הילד נחשבים להורות "סבירה".

בכמה ארצות, החוק איננו מתייחס כלל לענישה גופנית ולא קיימים חוק תקדימי בעניין, אבל עדיין קיימת "זכות" מסורתית לכאורה של הורים ושל אחרים שניתנה בידם סמכות הורית להשתמש בה. כאשר ההגנה החוקית מאפשרת ענישה "סבירה" או "מתונה", בתי המשפט הם שנאלצים להחליט מה סביר ומה אינו סביר. דבר זה תורם למסר הכללי חסר הבהירות לגבי הכאה או תקיפה של ילדים בשם "הטלת משמעת", ומאשרת רק שרמה מסוימת של אלימות היא מקובלת.

בשנים האחרונות, החלטות בית משפט רבות בארצות מסוימות הכירו בכך שכל סוגי הענישה הגופנית שנוקטים הורים ואחרים מנוגדים לחוקה או אינם תואמים את חובותיה של המדינה תחת האמנה בדבר זכויות הילד ו/או כלים בין לאומיים אחרים להגנה על זכויות הילד. למרות שאנו מברכים על פסקי הדין הללו, אין בהם די על מנת לקבוע איסור, בגלל שעד שייקבע האיסור בתחיקה, הם תמיד יהיו נתונים להפיכה על ידי פסקי דין מאוחרים יותר (דוגמאות לפסקי דין חשובים זמינים באינטרנט בכתובת www.endcorporalpunishment.org).

מרכיבי מפתח בקביעת רפורמות משפטיות

1. סיכום - מרכיבי מפתח בקביעת רפורמות משפטיות והיישום שלהן

- ביטולן של כל ההגנות המשפטיות וכל החוקים או התקנות שמרשים ענישה גופנית על מנת להבטיח שהחוק הפלילי לתקיפה חל באופן שווה על כל תקיפה של ילד, בכל מקום שבו הילד נמצא ועל ידי כל אדם.
- איסור מפורש על ענישה גופנית ועל ענישה אכזרית ומשפילה אחרת מעוגן בחוק וחל על המסגרות השונות בהן נמצא הילד במהלך חייו - בית ומשפחה, בתי ספר, ומערכות טיפול ומשפט.
- מיסוד של מגוון של תגובות נאותות ועונשים שמתייחסים לשימוש הממושך בענישה גופנית על ידי הורים ואחרים.
- תכניות הכוונה והכשרה ברורות שנועדו לכל ספקי השירותים לילדים ולמשפחות למען התמיכה באיסור והאכיפה שלו.
- הדרכה ציבורית ומקצועית על שינוי החוק.

ביטול ההגנות, ההצדקות, וההרשאות שחלות על ענישה גופנית

על המדינות לבחון את החקיקה (העיקרית והמשנית וכל משפט מנהגי או דתי) ואת החוק התקדימי (פסקי דין משפטיים הנוגעים לעניין) ולזהות את אלה שעשויים להשפיע על ההגנה על ילדים מפני ענישה גופנית וענישה אכזרית ומשפילה אחרת במסגרת המשפחתית ובהקשר של מערכות הטיפול, החינוך והמשפט.

איסור על ענישה גופנית של ילדים בכל סוגי המסגרות דורשת ביטול של כל ההגנות וההצדקות המשפטיות, בכל סוגי המשפט המקובל (חוק תקדימי) או החקיקה. נוסף על כך, כמובן שיש לבטל כל חוק המאשר או מתקן את השימוש בענישה גופנית, לדוגמה חוקי או תקנות החינוך החלים על מערכות הטיפול או הענישה.

הביטול לבדו של חוק מהחוקים הכתובים אשר מגן או מאשר ענישה גופנית יוצר רפורמה "שקטה". הוא איננו שולח מסר חינוכי ברור לחברה שענישה גופנית איננה חוקית עוד. רק כאשר ביטול החוק המגן מלווה בהצהרה שמבטלה שתקיפה איננה ניתנת עוד להצדקה כצורת ענישה או כהטלת משמעת, מושג האיסור.

בכמה מדינות לא קיים חוק כתוב שמכיר ב"זכותם" של הורים להשתמש בענישה גופנית במסגרת ההורות אבל בתי המשפט אפשרו למבוגרים שהואשמו באכזריות ובתקיפה של ילד לטעון להגנתם שהם מממשים את "זכותם" להשתמש בענישה "סבירה". בדרך זו, החוק התקדימי - המשפט המקובל - פיתח הצדקות לרמה מסוימת של ענישה אלימה של ילדים. אלה שמועמדים לדין עשויים להימצא אשמים או לא אשמים, תלוי אם בתי המשפט סברו שהרמה ו/או הטבע של הענישה שהוטלה הם "סבירים" בהתאם לנסיבות.

ההגנה במסגרת המשפט המקובל ניתנת לביטול, ולפיכך יושג איסור, על ידי חקיקה שכוללת את ההצהרה הבאה:

"תקיפתו של ילד איננה ניתנת להצדקה באף אחד מסוגי ההליכים על בסיס הטענה שהיא הולמת את ההגדרה של ענישה סבירה".

במדינות אחרות, זכותם של הורה ושל אנשים אחרים האחראים עליו באופן חוקי להשתמש בענישה גופנית מוכרת באופן מפורש בחקיקה, לדוגמה, בחוק הפלילי שקובע:

"השימוש בכוח על ידי כל הורה לילד וכל אדם שממלא את מקומו ותפקידו של הורה לילד, מוצדק אם זה משמש לתיקון התנהגותו של הילד, כל עוד הכוח שהופעל הוא סביר ובהתאם לנסיבות..."

הגנה משפטית מסוג זה אפשר לבטל, ובכך להשיג איסור, על ידי חקיקה שתקבע:

1. מטרת החוק הזו היא לתקן את החוק הראשי כדי לאפשר לילדים לחיות בסביבה בטוחה ומוגנת, חופשיים מאלימות על ידי ביטול ההרשאה להורים להשתמש בכוח למטרות תיקון התנהגות.

ישנן מדינות שבהן יותר מחוק אחד מכירים בזכות של הורים להשתמש ב"הלקאה סבירה" או בדבר דומה. יש חשיבות עליונה לכך שכל החוקים הנוגעים לעניין יתוקנו וכל התייחסות לזכות זו תבוטל. במקרים שבהם לא קיימות הגנות משפטיות, בין אם בחוקים הכתובים או בחוק התקדימי, אלא קיימת רק הנחה מקובלת שענישה אלימה ומשפילה של ילדים היא חוקית, יהיה צורך לכלול בחקיקה הצהרה מפורשת שאוסרת על ענישה גופנית ועל צורות ענישה משפילות אחרות (ראה דוגמאות במסגרת 5, עמודים 7 ו-8).

התהליך של ביטול ההגנות המשפטיות במטרה להשיג איסור מסוכם בעמוד 6.

הדרך היחידה להבטיח איסור ברור שאינו משתמע לשתי פנים על כל ענישה גופנית היא השימוש במינוח ברור שאינו משתמע לשתי פנים בחקיקה - ולציין אותו שוב, למען אלה שחיים או עובדים עם או למען ילדים, בחקיקה החלה על המסגרות השונות בחייהם של ילדים, בחוק המשפחה, בחוק החינוך וכן הלאה. המטרה הראשונה של חוק טוב היא חינוכית, למנוע פשעים ולהרתיע מפני ביצועם, לא רק להעניש על פשעים שכבר בוצעו לאחר מעשה. לנוסח ברור האוסר על שימוש בענישה גופנית יש מטרה חינוכית.

2. ביטול ההגנות, ההצדקות וההרשאות שחלות על ענישה גופנית:

עצתה של הוועדה בדבר זכויות הילד

"לאור הנוהג לקבל צורות אלימות ומשפילות של ענישת ילדים, מספר הולך וגדל של מדינות הכירו בכך שאין די בביטול לבדו של ההרשאה החלה על ענישה גופנית ושל כל הגנה קיימת. נוסף על כך, נדרשת קביעתו של איסור מפורש על ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות ומשפילות אחרות, במסגרת החוקים האזרחיים או הפליליים, על מנת להבהיר באופן מוחלט ש'סטיירה' לילד או 'מכה בישבנו' של ילד אינן חוקיות באותה מידה שאין זה חוקי לעשות זאת לאדם בוגר, ושהחוק הפלילי בעניין תקיפות חל באופן שוויוני על אלימות מסוג זה, בין אם היא מוגדרת בתור 'הטלת משמעת' או 'ענישה סבירה'.

"ברגע שהחוק הפלילי חל במלואו על תקיפות של ילדים, הילד מוגן מפני ענישה גופנית בכל מקום שהוא או היא נמצאים ואשר מבוצעת על ידי כל אדם שהוא. אבל לחוות דעתה של הוועדה, בהתחשב בנוהג לקבל ענישה גופנית, מן ההכרח שחקיקה מגזרית ישימה - כלומר חוק המשפחה, חוק החינוך, חוק הקשור בכל הצורות של מערכות הטיפול החלופי והמשפט, חוק התעסוקה - תאסור מפורשות על השימוש בענישה גופנית במסגרות הרלוונטיות".

כשענישה גופנית אסורה בחקיקה שחלה על בני משפחה, בתי ספר, מוסדות ומסגרות אחרות (באמצעות חוק המשפחה, חוק החינוך, חוק התעסוקה וכן הלאה), לא קיים צורך לקבוע סנקציות שיוטלו על הפרת האיסור. זאת בגלל כפי שצוין לעיל - לאחר שכל ההגנות וההרשאות לתקיפה של ילדים בוטלו, הדין הפלילי העוסק בתקיפה יחול באופן שוויוני על תקיפות ברות ענישה של ילדים תוך כדי "הטלת משמעת". על כן, אם יש צורך בתביעה משפטית, ניתן לבצע אותה במסגרת הדין הפלילי העוסק בתקיפה.

3. דוגמאות להגנות משפטיות על השימוש בענישה גופנית

- הדוגמאות הבאות של הגנות משפטיות על השימוש בענישה גופנית נלקחו מחוקים של מדינות ברחבי העולם. מן הראוי שרפורמה משפטית לאיסור על ענישה גופנית תכלול את הביטול של תנאים אלה בחוק.
- "שום סעיף בחוק זה לא יפורש כביטול של זכויות או ישפיע על זכויות ההורים, המורים או כל אדם אחר שלפי חוק מוטלים עליו הפיקוח או האחריות על ילד, להטיל ענישה על אותו ילד".
- "הורים מורשים לנזוף בילדיהם ולהעניש אותם באופן הולם".
- "החוק מרשה הטלת סוגי משמעת על ילדים על ידי ההורים והמורים שלהם בהתאם לנוהג המקובל".
- "הורים ונציגים חוקיים אחרים של ילדים רשאים להטיל משמעת על ילד באופן הולם, לפי ראות עיניהם, על כך שלא ביצע את המוטל עליו ועל הפרות משמעתיות".
- "אין דבר הנחשב לעבירה כל עוד אינו מסתכם בגרימת פגיעה חמורה בכל אדם שהוא ואשר נעשה: על ידי הורה או אפוטרופוס למטרות תיקון התנהגותו של ילד הנמצא תחת חסותם, כל עוד גילו של אותו ילד או חוסה איננו עולה על שמונה עשרה שנים".
- "החוק מאשר להורה או לאדם שממלא את מקומו ותפקידו של הורה, או למחנך, להשתמש, למטרות ענישה, בכוח סביר בהתאם לנסיבות כלפי ילד, תלמיד או חניך".
- "להורים יש הזכות להטיל משמעת על ילד במידת הצורך למען הגיבוש של אופיו באופן משביע רצון, ורשאים לפיכך לדרוש ממנו ציות לכללים, להצעות ולתוכחות צודקים וסבירים".
- "משמעת המוטלת על ידי הורה או אפוטרופוס חוקי על ילד איננה נחשבת לאכזרית כל עוד השיטה סבירה והרמה מתונה ואיננה גורמת לפגיעה גופנית או פסיכולוגית כפי שהוגדר בזאת".
- "דבר הנעשה בתום לב למענו של אדם שגילו איננו עולה על שתיים עשרה שנים, או שאינו שפוי בדעתו, על ידי, או בהסכמת האפוטרופוס או אדם אחר שהוסמך לפי חוק לטפל באותו אדם, איננו נחשב לעבירה מפאת הנזק שעלול להיגרם, או שהעושה התכוון לגרום, או שהעושה ידע שעשוי להיגרם, לאותו אדם, בתנאי שסייג זה לא יחול על גרימת מוות בכוונה תחילה, או על הניסיון לגרום מוות".

* בארץ מומלץ לקרוא את המלצות הועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה:

<http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/2B848BFE-B392-4A48-BE1C-82C181ECEEC6/0/DOCHHINUH2.pdf>

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליישם על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

4. הרשאות לענישה גופנית בדין הפלילי ובחוק החינוך בעולם

- הדוגמאות הבאות להרשאות לשימוש בענישה גופנית נלקחו מחקיקות הנוגעות למערכות פליליות ולמערכות בתי ספר ברחבי העולם. הביטול שלהם הוא מרכיב בלתי נפרד מהרפורמה המשפטית לאיסור על ענישה גופנית.
- "כל ילד או אדם צעיר שנאשם בעבירה ברת אישום ונשפט על ידי בית המשפט לנוער... אם הילד או האדם הצעיר הם ממין זכר, בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, בין אם חלף עונש אחר או כתוספת לו, להורות על הלקאתו הלא פומבית של אותו ילד או אדם צעיר..."
- "אדם צעיר לא יישפט לעונש מאסר אם ניתן לטפל בו באופן הולם בכל דרך אחרת בין אם באמצעות מאסר על תנאי, קנס, ענישה גופנית, שהייה במוסד לעבריינים צעירים וכיוצא באלה".
- "[בית המשפט רשאי] להורות על הלקאתו של ילד זכר בלא יותר מעשר מלקות על ידי מקל דק - (1) בשטח בית המשפט; ו(2) בנוכחות, אם ברצונם להיות נוכחים, ההורה או האפוטרופוס של הילד".
- במקרה של אדם זכר צעיר שלחות דעתו של בית המשפט גילו אינו עולה על שבע עשרה שנים ואשר נמצא אשם בכל עבירה שהיא בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, להורות על הלקאתו בנוסף לעונשים אחרים או חלף עונשים אחרים שמוטלים עליו".
- "מלבד במקרים שבהם עונש ההלקאה נחשב למקובל, פסק דין של הלקאה בהתאם לכל חוק, כלל או תקנה התקפים בזמן זה ייראו כבטלים".
- "(1) מנהל בית ספר, או מורה שהוסמך על ידי המנהל, רשאים, לאחר שכל הדרכים האחרות מוצו, להשתמש בענישה גופנית סבירה של ילד בבית ספר תיכון ושל ילד בבית ספר יסודי כפי שנקבע בתקנות. (2) ניתן להשתמש בענישה גופנית רק כעונש על עבירות שמנהל בית הספר וועד בית הספר קבעו אותן מראש באותו בית ספר".
- "משמעת נוקשה תישמר ותיאכף בכל בתי הספר, אבל אסורים כל העונשים המשפילים והגורמים לנזק גופני, ואף ילד לא יהיה נתון לענישה גופנית מכל סוג שהוא מלבד זו שצוינה בתקנה זו להלן".
- "כאשר מנהל/ת בית הספר מחנך/ת תלמידים בהתאם לתקנות שנקבעו... הוא/היא ישתמשו בשיטות משמעת או תוכחה שאינן גורמות כאב גופני לתלמידים מלבד במקרים הכרחיים למטרות חינוך".

איסור מפורש גם במדינות שבהן לא קיימים המשפט המקובל או הכרה חקיקתית ב"זכות להשתמש בענישה סבירה" או בדומה לזה, עדיין קיימת קבלה רווחת של השימוש בענישה גופנית במסגרת ההורות.

משמעו שבזמן שהחוקים האוסרים על תקיפה אינם מבדילים בין מבוגרים לילדים, ההסכמה שבשתיקה קובעת שאין זה מנוגד לחוק להכות ילדים למען הטלת משמעת. במדינות אלה, איסור זה ניתן להשגה רק באמצעות הצגתה של קביעת איסור מפורש בחוק החל על משפחות, בתי ספר, מערכות ענישה לילדים וחוקים ותקנות הנוגעים לכל מסגרות הטיפול החוץ ביתי, כולל מוסדות, משפחות אומנות ומעונות יום. מדינות רבות גם חוקקו חוק מקיף להגנה על ילדים או על זכויות הילד, שאמורים לכלול תנאי שמכיר בזכותם של ילדים להיות מוגנים מפני כל סוגי האלימות, כולל כל סוגי הענישה הגופנית, בכל המסגרות, כולל במסגרת המשפחתית. מדינות ממשיכות להרחיב את החוקים לאלימות "ביתית" או "משפחתית". גם אלה אמורים לכלול תנאי שמשקף את האיסור על כל סוגי הענישה הגופנית (ראו גם עמודים 12 ו-13). דוגמאות לתנאים משפטיים שאוסרים באופן מפורש על השימוש בענישה גופנית של ילדים מפורטות במסגרת 5 (עמודים 7 ו-8). כפי שצוין לעיל, אפילו במקרים שבהם כל ההגנות וההצדקות של הענישה הגופנית בוטלו, יועיל לכלול איסור מפורש בחקיקה המתאימה. חשוב גם להכיר בכך שעל האיסור לכסות ענישה גופנית וכל סוג אחר של ענישה אכזרית או משפילה. כפי שקבעה הוועדה בדבר זכויות הילד: "... ענישה גופנית היא תמיד משפילה. נוסף על כך, קיימים סוגי ענישה אחרים שאינם גופניים וגם הם אכזריים ומשפילים ולפיכך אינם תואמים את תנאי האמנה [בדבר זכויות הילד]. אלה כוללים, לדוגמה, ענישה שממעטה בערך הילד או הופכת אותו לשעיר לעזאזל, או משפילה, משמיצה, מאיימת, מפחידה או לועגת לילד".⁸ מספר דוגמאות במסגרת 5 מדגימות איך ניתן לכלול סוגי ענישה אלה בחקיקה.

⁸ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 11.

בארץ - חוק זכויות התלמיד (תיקון), התשס"ה - 2004 קובע:

כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

השגת איסור - סיכום

איסור כלל עולמי עדיין לא בוצע

*בארץ - <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/TarbutShelZchuyot/MaShesanuAlecha.htm>

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

5. דוגמאות לאיסור מפורש

להלן קטעים מחוקים וטיטות לתקנות שאוסרים באופן מפורש על ענישה גופנית (פרטים ודוגמאות נוספים, וכן דוגמאות לאיסור המעוגן בחוקים הנוגעים לחינוך, טיפול והצדק לנוער, זמינים באינטרנט).

- "הילדים זכאים לקבל טיפול, ביטחון וחינוך טוב. יש להתייחס לילדים מתוך כבוד לגופם ולייחודיות שלהם ואין להטיל עליהם ענישה גופנית או כל סוג אחר של יחס משפיל".
- "כל ילד יגדל בסביבה מבינה, בטוחה ואוהבת. הוא לא ידוכא, יוענש גופנית או יושפל בכל צורה אחרת. יש לעודד את ההתפתחות שלו לעצמאות, אחריות ובגרות, לתמוך בה ולסייע לה".
- "לילד יש הזכות לקבל טיפול וביטחון. הוא או היא יזכו ליחס של כבוד כאינדיבידואלים ואין להטיל עליהם ענישה גופנית או כל סוג אחר של יחס משפיל".
- "(1) לילד יש הזכות לקבל יחס של כבוד לאישיות ולאינדיבידואליות שלו ואין להטיל עליו ענישה גופנית או להתייחס אליו בכל צורה משפילה או מבזה. (2) אמצעים משמעתיים שנוגעים לילד מותרים רק כאשר הם שומרים על כבודו העצמי של הילד, ובשום פנים ואופן לא תותר ענישה גופנית, או עונשים המשפיעים על ההתפתחות הגופנית והנפשית של הילד או שעשויים להשפיע על המצב הרגשי של הילד".
- "מוטל איסור על אכיפה של ענישה גופנית מכל סוג שהוא או על הפרת זכויותיו של הילד, שעשויים לגרום לסיכון חיוני, או לסכן את התפתחותו הגופנית, הנפשית, המוסרית או החברתית, את תקינותו הגופנית, ואת בריאותו הגופנית והנפשית של הילד, הן במסגרת המשפחתית, והן בכל מוסד שמבטיח להגן, לטפל ולחנך ילדים".
- "דבר המוזכר בצו זה לא יפורש כהענקת זכות להורה, למורה או לאדם אחר שמפקח על הילד באופן חוקי או שיש לו אפוטרופסות חוקית עליו להכות אותו או אותה או להפעיל עליו או עליה כוח גופני בכל צורה אחרת למטרות הטלת משמעת או ענישה".
- במדינת ישראל חל איסור מפורש בחוק זכויות התלמיד, סעיף 10 לחוק.
- "חל איסור על אב, אם, נציג חוקי או אדם המופקד על המשמורת, הטיפול, תשומת הלב, היחס, החינוך והפיקוח על קטינים, להשתמש בענישה גופנית כאמצעי משמעת מתקן על ילדים או בני נוער. קרן נשיונל אינפנסי (The National Infancy Trust), בשיתוף עם מוסדות מדינה אחרים, תקדם ותבצע תכניות להגברת המודעות והחינוך של הורים ואחרים האחראיים לטיפול בקטינים, בנושא משמעת וקביעת גבולות לבניהם ובנותיהם שאינם כרוכים בענישה גופנית".
- "לסמכות ההורית יש זכויות וחובות בנושא חינוך של ילדים, הטיפול בהם, וההשגחה והטלת המשמעת עליהם, אך אינה כוללת ענישה גופנית או כל צורה אחרת של התעללות או יחס משפיל".
- "(1) לכל ילד ונער יש הזכות לקבל יחס ראוי. זכות זו כוללת גידול וחינוך לא אלימים שמבוססים על אהבה, חיבה, הבנה הדדית וכבוד, וסולידריות. (2) הורים, נציגים, אנשים שהופקדה בידם אחריות על הילדים, חונכים, קרובים ומורים ישתמשו בשיטות לא אלימות לגידול, הכשרה, חינוך והענשה של ילדים ובני נוער. לפיכך, כל צורה של ענישה גופנית או משפילה אסורה. על המדינה, יחד עם

המעורבות הפעילה של הקהילה, להבטיח מדיניות, תכניות ואמצעי הגנה שנועדו לביעור כל צורות הענישה הגופנית או המשפילה של ילדים ובני נוער. (3) ענישה גופנית מוגדרת כשימוש בכוח, בעת המימוש של יכולות הגידול והחינוך, שנועד לגרום כל רמה של כאב או חוסר נוחות גופני במטרה להעניש, לשלוט או לשנות את התנהגות הילד או הנער, בתנאי שפעולה שכזו איננה בת ענישה. (4) ענישה משפילה היא כל יחס פוגע, משפיל, מזלזל, מכפיש או מלגלג, שנגרם עקב מימוש של יכולות הגידול או החינוך במטרה להעניש, לשלוט או לשנות את התנהגותו של ילד או נער, בתנאי שאותה פעולה איננה בת ענישה.”

השימוש בנוסח ברור ומפורש

חשוב מאוד שמהניסוח שמשמש את תהליך הרפורמה יהיה ברור לחלוטין ויבהיר שהוא מתייחס **לכל סוגי הענישה הגופנית**, כולל ענישה לא קבועה וכזו שחוזרת ונשנית, וכולל המגוון המלא של ענישה גופנית, אפילו זו שנחשבת “מתונה” (ראו את ההגדרה הרחבה והתיאורית של הוועדה בדבר זכויות הילד לעיל, עמוד 2). הסכנה בחקיקה שאיננה מתייחסת באופן מפורש ל”ענישה גופנית וכל יחס משפיל ומבזה אחר” – אלא, נאמר, **אוסרת על “כל סוגי האלימות”** – היא שזו מותירה מקום לספק לגבי השאלה האם “סטירה קלה”, לדוגמה, נחשבת חוקית? אפילו אם הכוונה של הפרלמנט היא לאסור באופן חד משמעי על כל צורות הענישה הגופנית. בסופו של דבר, זוהי משימתם של בתי המשפט לבסס את הפרשנות של החוקים הכתובים: הכוונות המוצהרות של הפרלמנט בקביעת החוקים הללו ממלאות תפקיד מכריע בפרשנות של בתי המשפט, אבל הן אינן הגורם היחידי שיילקח בחשבון.⁹ בשנים האחרונות היינו עדים לדוגמאות מדאיגות של פרשנויות שניתנו על ידי הערכאות הגבוהות לאיסור על “כל סוגי האלימות” ככזה שאיננו כולל צורות פחות חמורות של ענישה גופנית. דבר זה מוכיח עד כמה עמוק מושרשת הקבלה המסורתית את הענישה האלימה נגד ילדים בקהילות ומדגיש את הצורך לנוסח מפורש וברור (מידע על פסיקות הערכאות הגבוהות זמין באינטרנט ב- www.endcorporalpunishment.org). איסור ברור ומפורש על ענישה גופנית איננו משאיר מקום לבלבול בקרב הציבור ואנשי המקצוע שעובדים עם משפחות וילדים לגבי אמצעי הטלת המשמעת על ילדים המקובלים והחוקיים. איסור ברור מספק בסיס איתן וחד משמעי לחינוך הציבור ולהגברת המודעות. הדרך היחידה להבטיח איסור ברור וחוסר פשרות על כל צורות הענישה הגופנית היא השימוש בנוסח ברור ולא מתפשר בחקיקה.

⁹ לדוגמה, ראו (Bennion, Francis (2001), Understanding Common Law Legislation (Oxford University Press

שימוש חוקי בכוח סביר - להגנה על ילדים לעיתים קרובות, הורים ומטפלים אחרים נאלצים להשתמש ברמה כלשהי של כוח גופני כדי להגן או לרסן ילדים, בייחוד תינוקות וילדים צעירים. כפי שציינה הוועדה בדבר זכויות הילד בהערה הכללית שלה מספר 8: "הוועדה מכירה בכך שהורות וטיפול בילדים, בייחוד בתינוקות ובילדים צעירים, דורשים פעולות והתערבויות גופניות תכופות על מנת להגן עליהם. זהו דבר שונה לגמרי מהשימוש המכוון והמעניש בכוח שמטרתו לגרום רמה מסוימת של כאב, אי נוחות או השפלה. כאנשים מבוגרים, אנו יודעים מהו ההבדל בין פעולה גופנית הגנתית ותקיפה מענישה; קל באותה מידה להכיר בהבדל שקיים בין אותן פעולות כאשר ילדים מעורבים בדבר. החוק בכל המדינות, באופן מפורש או מרומז, מאפשר את השימוש בכוח כאשר הדבר הכרחי להגנה על אנשים ואיננו למטרות ענישה".¹⁰ למרות שהדבר איננו הכרחי לגמרי, ישנן ארצות שמצאן, בנוגע לאיסור על ענישה גופנית, שנחה דעתם של הורים ואנשים אחרים אם החקיקה גם כוללת אישור שכוח סביר מותר לשימוש למטרות הגנתיות. להלן שתי דוגמאות להתרת

השימוש בכוח למטרות הגנתיות בחקיקה:

"תקיפה של ילד איננה בלתי חוקית אם המעשה כולל שימוש בכוח סביר על מנת:

למנוע סכנה מיידית לילד או לכל אדם אחר;

למנוע סכנה מיידית לרכוש; או

למנוע ביצוע עבירה, או מעשה שהיה נחשב לעבירה אם הילד היה בגיל המתאים לאחריות פלילית".

¹⁰ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 14.

”פיקוח הורים

כל הורה לילד וכל אדם שממלא את מקומו של הורה לילד מורשה להשתמש בכוח כל עוד הכוח סביר בהתאם לנסיבות ונועד על מנת:
 למנוע או למזער נזק לילד או לאדם אחר; או
 למנוע מהילד להתנהג או להמשיך להתנהג באופן שהוא בגדר עבירה פלילית; או
 לבצע משימות יומיומיות רגילות השייכות לטיפול והורות נכונים.
 האמור בתת-סעיף (1) או בכל הוראה אחרת של המשפט המקובל איננו מצדיק שימוש בכוח למטרות ענישה.
 האמור בתת-סעיף (2) קודם לאמור בתת-סעיף (1).”

בהערה הכללית שלה, הוועדה גם מציינת את השימוש בכוח סביר לריסון התנהגות מסוכנת, לדוגמה במערכות הטיפול או המשפט:

”הוועדה מכירה בכך שישנן נסיבות יוצאות דופן שבמסגרתן הורים ואחרים, לדוגמה אלה שעובדים עם ילדים במוסדות ועם ילדים שעברו על החוק, עשויים להיתקל בהתנהגות מסוכנת המצדיקה את השימוש בריסון סביר על מנת לשלוט בה. גם במקרה זה קיימת הבחנה ברורה בין השימוש בכוח שהמניע שלו הוא הצורך להגן על ילד או על אחרים ובין השימוש בכוח למטרות ענישה. יש ליישם תמיד את העיקרון של השימוש המועט ביותר בכוח רק בעת הצורך ולמשך פרק הזמן הנדרש הקצר ביותר. הדרכה והכשרה מפורטות נדרשות אף הן, הן על מנת למזער את ההכרח בשימוש בשיטות ריסון והן להבטיח שכל שיטה שנעשה בה שימוש היא בטוחה והולמת את המצב ואיננה כרוכה בגרימת כאב כצורה של שליטה.”¹¹

מקורות מקוונים כוללים דוגמאות להדרכה של מורים ואנשי מקצוע אחרים לגבי השימוש בריסון ובכוח סבירים (www.endcorporalpunishment.org/reform).

¹¹ הוועדה בדבר זכויות הילד הערה כללית מספר 8 (2006), פסקה 15.

יש לוודא שהרפורמה המשפטית מיושמת באופן שמבטיח את טובת הילד

נוסף על חקיקה שקובעת איסור מלא, אמצעי מפתח אחרים נדרשים לביעור היעיל של ענישה גופנית. אלה כוללים הבטחה שהחוק מאפשר מגוון של תגובות נאותות, כולל תביעה משפטית במקרה הצורך ובאופן שמתחשב בטובתו של הילד, של אלה שממשיכים להשתמש בענישה גופנית בביתם ובמסגרות אחרות. יש לקבוע גם הנחיות ברורות לכל ספקי השירותים לילדים שתומכות באיסור ואוכפות אותו. אמצעים אלה מצוינים בהמשך.

היישום של איסור על ענישה גופנית במסגרת המשפטית

כפי שצוין לעיל, הביטול של כל ההגנות, ההצדקות וההרשאות התומכות בענישה גופנית משמעו שהחוק הפלילי העוסק בתקיפה יחול באופן שוויוני על תקיפות ברות ענישה של ילדים. אבל אין משתמע מכך שכאשר ההגנה המשפטית על ילדים מפני תקיפה תהיה שווה לזו של המבוגרים, כל מקרה של ענישה גופנית שייחשף יגרום להבאתם של ההורים לדין. ההיפך הוא הנכון, הפרעה מסוג זה לחיי המשפחה ולקשרים המשפחתיים מבטיחה את טובתו של הילד נשוא המקרה רק לעיתים רחוקות. תקיפות קלות של מבוגרים מגיעות לבית המשפט לעיתים רחוקות בלבד; ארצות רבות מכירות בעיקרון הדה מינימיס (בעל חשיבות פחותה) – כלומר, לחוק אין כל עניין בעניינים שטחיים (ראו מסגרת 6).

המטרה העיקרית של הרפורמה המשפטית היא **חינוך ומניעה**. התמודדות בונה ויעילה עם הורים שממשיכים להשתמש בענישה גופנית דורשת קביעה של מגוון תגובות בחוק להגנת הילד, עם נטייה לטובת ההתערבות התומכת והבאה לדין פלילי רק במקרים החמורים ביותר. יש גם להעניק הדרכה על הצורך בהתערבות לאלה שמעורבים באספקת הגנה לילדים תוך הדגשה של **הסכנות ואי-החוקיות שבהכאת ילדים, ותמיכה בהורות חיוביות ולא אלימה**, ויש לקבוע תנאים והליכים לתביעה משפטית ולהתערבויות רשמיות אחרות במקרה הצורך. כאשר מתקבל דיווח על תקיפה של ילד על ידי הורה, על התגובה הראשונה להבטיח שהילד איננו נמצא בסיכון לפגיעה חמורה, דבר שידרוש התערבות הגנתית מיידית. במידת האפשר, יש לספק תמיכה למשפחה – הורים וילדים – באמצעות התערבות חיובית מוצקת שמטרתה לשים קץ ליחס האלים והמשפיל כלפי ילדים, כמו ייעוץ, קיום דיונים עם הורים אחרים, אספקה של מידע לגבי הטלת משמעת בצורה חיובית, וכן הלאה. יש להיעזר בהעמדה לדין של הורים ובני משפחה קרובים אחרים רק כאשר נראה שזו הדרך היחידה לספק לילד הגנה יעילה מפני פגיעה חמורה ולאחר שכל התערבות תומכת אחרת נכשלה.

לעיתים קרובות נשאלת השאלה: "מה הטעם בחוק אם איננו נאכף בצורה ראויה על ידי העמדה לדין?" חשוב ביותר להדגיש שהמטרה העיקרית של כל חוק טוב היא **חינוך**, כולל הרתעה – במקרה הזה להרתיע מפני ולמנוע אלימות נגד ילדים בטרם זו מתרחשת, במקום להעניש את מבצע מעשה האלימות לאחר מעשה. ויש להבין את

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

ההשפעות המשוערות הישירות והעקיפות על ילדים, ובאופן בלתי נמנע על קשרי המשפחה, של העמדה לדין והאפשרות למאסר של הורה. מצד שני, יש להבין שהחוק העוסק בתקיפה יהיה בר אכיפה (כפי שהוא בר אכיפה במקרה של תקיפה בין מבוגרים), כאשר יתברר ההכרח להגן על ילד מפני פגיעה משמעותית וכאשר הדבר נעשה לטובתו של הילד.

יש לנקוט בהתערבות רשמית במסגרת המשפחתית שמרחיקה את ההורה מבצע האלימות או שמרחיקה את הילד רק כאשר נראה שזו הדרך היחידה לספק לילד הגנה יעילה מפני פגיעה חמורה והתערבויות תומכות אחרות לא צלחו. על כל הפרדה בין הורה לילד להתבצע בהתאם לעיקרון שנקבע באמנה לזכויות הילד (סעיף 9), במסגרת דיון משפטי, ולהתחשב בראש ובראשונה בטובתו של הילד, ובנוכחות ההורים והילד. במקרים יוצאי דופן ייתכן שיהיה צורך למען ההגנה על הילד להרחיק את הילד או את מבצע האלימות מן הבית באופן מיידי. על אמצעים מסוג זה להיות זמניים והם יהפכו קבועים רק לאחר דיון משפטי. שוב, טובתו של הילד היא השיקול המכריע. ברור מהאמור לעיל שיש לפתח וליישם הדרכה שמתמקדת בצורך בהתערבות על מנת להדגיש את הסכנות ואת אי החוקיות שבהכאת ילדים ולנסות לספק תמיכה נאותה למען הורות חיובית ולא אלימה. על ההדרכה לקבוע תנאים והליכים להעמדה לדין והתערבויות רשמיות אחרות במקרה הצורך. הדרכה נדרשת לכל המעורבים בהגנה על ילדים, כולל עובדי רווחה, עובדי שירותי הבריאות, מורים, שוטרים, רשויות התביעה ובתי המשפט. דבר מהאמור איננו סותר את המסר הבסיסי והחינוכי שאין זה חוקי להכות ילד באותהמידה שאין זה חוקי להכות כל אדם אחר.

6. יישום האיסור במסגרת הבית/משפחה: עצתה של הוועדה בדבר זכויות הילד

"אין משמעו של עיקרון ההגנה על ילדים מבוגרים מפני תקיפה, כולל זו שמתרחשת במסגרת המשפחתית, שכל מקרה של ענישה גופנית של ילדים על ידי הוריהם שהתגלה חייב להסתכם בהעמדת ההורים לדין. עיקרון זה מינימיסטי שלחוק אין כל עניין בעניינים שטחיים - מבטיח שתקיפות קלות ביותר בין אנשים בוגרים מגיעות לבית המשפט רק במקרים יוצאי דופן במיוחד; אותו הדבר נכון לגבי תקיפות קלות ביותר של ילדים. על מדינות לפתח מנגנוני דיווח והפנייה יעילים. למרות שיש לחקור באופן הולם כל מקרה של אלימות נגד ילדים ולהבטיח שהם מוגנים מפני פגיעה חמורה, יש לשאוף לעצור הורים מהשימוש בענישה אלימה או ענישה אכזרית או משפילה אחרת באמצעות התערבות תומכת וחינוכית, ולא מענישה.

"מעמדם של ילדים כנתמכים והאינטימיות הייחודית של קשרי המשפחה דורשים שיש לקבל החלטות להעמיד הורים לדין, או להתערב באופן רשמי במסגרת המשפחתית בדרכים אחרות, בזירות רבה. ברוב המקרים, העמדת הורים לדין איננה מבטיחה את טובתו של הילד. לחוות דעתה של הוועדה, העמדה לדין והתערבויות רשמיות אחרות (לדוגמה, הרחקת הילד או הרחקת מבצע המעשה) תינקט רק כאשר אלה ייחשבו לצעדים הכרחיים להגנה על הילד מפני פגיעה חמורה והיו לטובתו של הילד נשוא ההליך. יש לתת משקל הולם לעמדותיו של הילד נשוא ההליך, בהתאם לגילו או גילה ומידת הבגרות שלהם."

הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 בדבר "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות (סעיפים 19, 28) ו-37, בין היתר", פסקאות 40 ו-41.

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

יישום האיסור על ענישה גופנית במסגרות חוץ ביתיות

בעקבות הרפורמה המשפטית לביטול ההגנות וההרשאות המשפטיות החלות על שימוש בענישה גופנית, החוק הפלילי העוסק בתקיפה יחול על ילדים באופן שווה, ולפיכך יוכל לשמש בהעמדות לדין של מורים, מטפלים ואחרים שמתמשים בענישה גופנית של ילדים במסגרות חוץ, כמו גם פנים ביתיות.

על המחויבות שלא להשתמש בכל צורה של ענישה גופנית או צורות ענישה אכזריות ומשפילות אחרות להיות תנאי להעסקה של צוות העובד עם ילדים בבתי ספר ובמסגרות חוץ ביתיות אחרות, יחד עם היישום של מערכת רשמית של אזהרה, השעיה ובסופו של דבר פיטורים כאמצעי הרתעה. דבר זה ניתן להשגה, במידת הצורך, על ידי הדרכה המסבירה מתי ניתן להשתמש בכוח גופני סביר, לדוגמה להגנה על האדם הצעיר הנוגע לדבר או על אחרים.

הכרחי גם לבסס פיקוח ובקרה עצמאיים בכל המסגרות החינוכיות, הטיפוליות והמשפטיות, כולל קיום שיחות פרטיות עם ילדים, וכן לבסס הליכי קבלת תלונות לא מאיימים על הילד/ה המתלונן, בצד הגנה לאלה שדיווחו על אלימות נגד ילדים מפני פעולות תגמול (ראו מסגרת 7, בהמשך).

7. יישום האיסור במסגרות חוץ ביתיות: עתה של הוועדה בדבר זכויות הילד

כאשר, למרות האיסור והחינוך החיובי ותכניות ההכשרה, מקרים של ענישה גופנית מתגלים במסגרות מחוץ לבית המשפחה - בבית ספר, במוסדות אחרים ובקרב גורמים לטיפול חלופי בילד, לדוגמה - העמדה לדין עשויה להיות תגובה סבירה. האיום על מבצע התקיפה עם צעדים משמעותיים או פיטורין אמור גם הוא לשמש בתור הרתעה ברורה. מן ההכרח שהאיסור על ענישה גופנית וענישה אכזרית או משפילה אחרת, והעונשים שיוטלו במקרה שזו מבוצעת, יופצו באופן נרחב ויובאו לידיעתם של ילדים ושל כל העובדים עם או למען ילדים בכל המסגרות. על המעקב נוסף של המערכות המשמעתיות והטיפול בילדים להיות חלק מהפיקוח הממושך על כל המוסדות והגופים הנדרש באמנה. יש לאפשר לילדים ולנציגיהם בכל אותם גופים לקבל גישה מיידית וחסייה להליכים רגישים הנוגעים לילדים בתחום הייעוץ, ההגנה והגשת תלונה, ובסופו של דבר גישה לבתי משפט, עם הסיוע המשפטי הנדרש וכל סיוע אחר. במוסדות, יש לקבוע דרישה לדיווח ולבדיקה של כל מקרה אלימים.

הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 בדבר "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות (סעיפים 19, 28(2) ו-37, בין היתר)", פסקה 43.

בארץ מומלץ לקרוא את המלצות הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה:

<http://www.justice.gov.il/MOJHeb/HavaadLeZhuyot/DochHuchBetit>

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

נתינת הנחיות ברורות לכל ספקי השירותים לילדים לתמיכה באיסור ולאכיפתו

על ממשלות להנחות את כל ספקי השירותים לילדים - כולל ספקים פרטיים של בתי ספר, מקומות כליאה לקטינים, ומוסדות ומסגרות טיפול אחרים (רשויות מקומיות, שירותי רווחה, גופים לא ממשלתיים ופרטיים, ארגונים דתיים) - לקבוע כללי התנהגות לכל אנשי הצוות, לפעול בהתאם לתנאים ולאכוף את האיסור על ענישה גופנית ועל כל צורות הענישה האכזריות והמשפילות האחרות (דיון נוסף בנושא זה בחלק 3).

אמצעים אחרים

אין די בעיגון האיסור בחוק על מנת לבער את הענישה הגופנית. הקטע הבא שוקל אמצעים אחרים שנדרשים לתמיכה באיסור, אשר מטרתם להבטיח שהגנה על ילדים מפני ענישה גופנית הקבועה בחקיקה תואמת את ההגנה בפועל, ולספק להורים ולאנשים אחרים שהופקדה בידם אחריות על ילדים שיטות חיוביות ולא אלימות להטלת משמעת, המשלבות שיתוף פעולה.

3. אמצעים אחרים לתמיכה באיסור

הרפורמה המשפטית לאיסור של כל סוגי הענישה הגופנית וצורות אחרות של ענישה משפילה של ילדים נדרשת למען המימוש של זכויות הילד. הרפורמה המשפטית, המלווה בחינוך הציבור באופן מקיף ומגביר מודעות, ובקידום של דרכים חיוביות ולא אלימות להורות ולהטלת משמעת המשלבות שיתוף פעולה, שולחת מסר חינוכי חזק שאין זה חוקי או מקובל עוד להכות או להשפיל ילד, כפי שאין להכות כל אדם אחר. **אבל יש לחזור ולהדגיש שוב ושוב שאין די בקידום של הורות חיובית ללא רפורמה משפטית כדי להגן על ילדים מפני ענישה גופנית ולממש את הזכות שלהם להגנה שוויונית במסגרת החוק.**

יש להציג ולקיים מספר אמצעים נוספים לתמיכה ברפורמה המשפטית, ביניהם:

הגברת המודעות לחוק ולזכותם של ילדים להגנה

חשוב ביותר שהציבור, אנשי מקצוע שעובדים עם ולמען ילדים, והילדים עצמם יהיו מודעים לאיסור על ענישה גופנית כשזו תושג. קרוב לוודאי שהתהליך של רפורמה משפטית בעצמו ייצור דיון תקשורתי וציבורי נרחב, ודבר זה מספק כלי מוכן מראש ליידוע הקהילה על האיסור החדש ועל אופן היישום שלו. מרכזי בריאות, גני ילדים, בתי ספר, ספריות, מוסדות לנוער ומקומות אחרים שבהם ילדים מתאספים ולומדים גם הם אתרים חשובים להפצת המידע על האיסור. אבל חשוב גם להכיר בכך שהגברת המודעות איננה פעילות חד פעמית שחופפת את ההצגה של האיסור. במקום זה, נדרש תהליך ממושך לאורך פרק זמן נכבד על מנת להבטיח שכל חברי הקהילה, ילדים ומבוגרים, מודעים לתנאי החוק, לזכותם של ילדים להגנה מפני ענישה גופנית וכל יחס משפיל או מבזה אחר, ולדרכי האכיפה של החוק.

קידום של הורות חיובית והטלת משמעת לא אלימה על ילדים

נוסף על הגברת המודעות לאיסור, יש צורך לנקוט בקידום של גישות לא אלימות להטלת משמעת המקדמות שיתוף פעולה, כך גם בחינוך לגבי ההשפעות השליליות של ענישה גופנית של ילדים. יש לנהל את התהליך באופן רשמי ולא רשמי בכל נקודות המגע שבין משפחות ואנשי מקצוע העובדים עם או למען ילדים, כולל מסגרות לשירותי בריאות קדם ופוסט הריוניים, גני ילדים, בתי ספר וספריות, ובאמצעות שירותים קהילתיים או סוציאליים.

על הכשרה בנושא טכניקות משמעתיות חיוביות וניהול התנהגות להיות חלק מתכניות ההכשרה והפיתוח למורים ולכל אנשי הצוות של מוסדות, הן באמצעות תכניות הכשרה ראשוניות והן הכשרה ספציפית לסוג השירות. על ההכשרות לכלול פיתוח של דרכי שיתוף פעולה המערבות ילדים ואנשים צעירים בסוגיות משמעתיות. ועל חינוך הציבור ואנשי המקצוע, כמו גם הגברת המודעות, לכלול מידע על ההשפעות השליליות שיש לענישה הגופנית על ילדים, המבוסס על המחקר ההולך וגדל בנושא ובמיוחד על מחקר שבוחן את העמדות של הילדים עצמם ואת התיאור שלהם את החוויות שעברו.

במדינות ברחבי העולם פותחו תכניות וחומרים לקידום שיטות חיוביות להטלת משמעת בקרב הורים, מורים ומטפלים אחרים. בכמה ארצות, הממשלה היא שמובילה את חינוך הציבור. באחרות, ארגונים לא ממשלתיים, מוסדות למען זכויות האדם וגורמים במגזר הפרטי והתקשורת נקטו יוזמה. דוגמאות ספציפיות לאמצעים שננקטו כתמיכה באיסור, כולל קישורים לחומרי התכניות, זמינים באתר (www.endcorporalpunishment.org/reform).

8. הגברת המודעת והקידום של שיטות לא אלימות וחיוביות להטלת משמעת והורות:

עצתה של הוועדה בדבר זכויות הילד

"בהתחשב בקבלה הרווחת והנהוגה של ענישה גופנית, האיסור לבדו לא ישיג את השינוי ההכרחי בגישות ובנוהגים. יש צורך בהגברת מודעות מקיפה בעניין זכותם של ילדים להגנה ובעניין החוקים שמשקפים זכות זו. בסעיף 42 של האמנה, מדינות חברות מקבלות על עצמן להביא את עקרונות אמנה זו והוראותיה לידיעת הציבור הרחב, באמצעים מתאימים ויעילים, למבוגרים ולילדים כאחד.

"נוסף על כך, על המדינות להבטיח שמקודמים קשרי משפחה וחינוך לא אלימים בקרב הורים, מטפלים, מורים וכל אדם אחר שעובד עם ילדים ומשפחות. הוועדה מדגישה שהאמנה דורשת ביעור לא רק של הענישה הגופנית אלא גם של כל צורת ענישה אכזרית ומשפילה אחרת של ילדים. אין זה מתפקידה של האמנה לתאר לפרטים את האופן שבו מוטל על ההורים להתייחס או להדריך את ילדיהם. אבל האמנה כן מספקת מסגרת של עקרונות להדרכת הקשרים הן בתוך המשפחה והן בין מורים, מטפלים ואחרים, ובין ילדים. יש לכבד את הצרכים ההתפתחותיים של הילדים. ילדים לומדים מהפעולות של המבוגרים, ולא רק מדבריהם. כאשר מבוגרים שאליהם הילד קשור בקשר הקרוב ביותר משתמשים באלימות והשפלה ביחסם אל הילד, הם מפגינים חוסר כבוד לזכויות האדם שלו ומלמדים אותו לקח משמעותי ומסוכן שאלה הן דרכים כשרות לפתרון של עימות או לשינוי התנהגות.

ברוח זו, סעיף 5 דורש מהורים (או, מקום שניתן ליישום, מבני המשפחה המורחבת או הקהילה) לספק לילד הכוונה והדרכה נאותות, באופן המתאים לצרכי הילד המתפתח, בהפעלת הזכויות המוכרות באמנה זו. סעיף 18, המדגיש את האחריות הבסיסית של הורים, או של אפוטרופוסים חוקיים, לגידול הילד והתפתחותו, קובעת ש'טובתו של הילד תעמוד בראש מעיניהם'.

לפי סעיף 12, המדינות החברות נדרשות להבטיח לילד המסוגל לחוות דעה משלו את הזכות להביע דעה כזו בחופשיות "בכל עניין הנוגע לו", תוך מתן משקל ראוי לדעותיו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו של הילד. סעיף זה מדגיש את הצורך בהסברה בסגנונות הורות, טיפול ולימוד שמכבדים את זכותם של הילדים לקחת חלק בעניינם. בהערה הכללית שלה בנושא "מטרות החינוך", הוועדה הדגישה את החשיבות שיש לפיתוח של חינוך 'מונחה-ילדים, ידידותי לילדים ומעצים'.

"הוועדה מציינת שקיימות די והותר דוגמאות היום לחומרים ולתוכניות המקדמים דרכים חיוביות ולא אלימות להורות ולחינוך, שנועדו להורים, למטפלים אחרים ולמורים ופותחו על ידי ממשלות, סוכנויות של האומות המאוחדות, ארגונים לא ממשלתיים ואחרים. ניתן להתאים תכניות אלה לשימוש במדינות ובמצבים שונים. התקשורת יכולה למלא תפקיד חשוב ביותר בהגברת המודעות ובחינוך הציבור. קריאת תיגר על התלות המסורתית בענישה גופנית ובצורות הטלת משמעת אכזריות ומשפילות אחרות דורשת פעילות ממושכת. הקידום של שיטות לא אלימות להורות ולחינוך

הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 בדבר "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות (סעיפים 19, 28 ו-37, בין היתר)", פסקאות 45, 46, 47 ו-48.

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

אמור להתרחש בכל נקודות המגע שנוצרות בין המדינה וההורים והילדים, במסגרת שירותי הבריאות, הרווחה והחינוך, כולל מוסדות לילדים בגיל ינקות, מעוניי יום ובתי ספר. יש לשלב את הקידום גם בהכשרות הראשוניות של מורים ושל כל אלה שעובדים עם ילדים במערכות הטיפול והמשפט.

שילוב האיסור בכללי ההתנהגות המקצועיים ובתנאי העסקה

יש לעודד גופים מקצועיים שמייצגים את כל העובדים עם משפחות - כולל עובדים בשירותי הבריאות, מורים, אנשי שירותי הרווחה והפועלים למען הגנה על ילדים - לפתח כללי התנהגות לחבריהם שמתייחסים לאיסור החוקי על השימוש בענישה גופנית ולקידום של הורות אמפאית, חיובית ולא אלימה.

באופן דומה, על האיסור על ענישה גופנית וקידום גישות משמעותיות חיוביות שמעודדות שיתוף פעולה להשתקף בכללי ההתנהגות שפותחו על ידי גופים מקצועיים לאלה העובדים עם ילדים במסגרות חוץ ביתיות, כולל מורים ואנשי צוות אחרים בבתי ספר, עורכי דין ואנשי אכיפת חוק אחרים, וצוות העובדים בבתי מאסר לקטינים ובכל הצורות של טיפול חלופי.

המחויבות היא לא להשתמש בענישה גופנית או בצורות ענישה אכזריות או משפילות אחרות להיות תנאי חוזי להעסקה.

הכללת אסטרטגיות לביעור ענישה גופנית באסטרטגיות לטיפול באלימות במשפחה

רוב המדינות פיתחו תכניות ושירותים שנלחמים באלימות במשפחה, אלימות בין מבוגרים השייכים לאותה משפחה או הגרים באותו בית. מאחר שהיא משקפת את החוקיות הממושכת של ענישה גופנית וצורות אחרות של ענישה משפילה של ילדים במסגרת המשפחתית, ההגדרה של אלימות בתוך המשפחה לעיתים קרובות איננה כוללת אלימות הענשה ישירה שמבוצעת על ידי מבוגרים נגד ילדים. חשוב להבטיח שכל אותן תכניות ושירותים ייבחנו על מנת שכל צורות האלימות נגד כל חברי המשפחה, כולל ילדים, יטופלו בצורה הנאותה, ושאסטרטגיות לאומיות ומקומיות להפחתה ולביעור של אלימות במשפחה תשלב אמצעים להגנה על ילדים

9. מעקב והערכה: עצתה של הוועדה בדבר זכויות הילד

"הוועדה, בהערה הכללית שלה מספר 5 על "אמצעים כלליים ליישום האמנה בדבר זכויות הילד (סעיפים 4, 42 ו-44, פסקה 6)" מדגישה את הצורך בביצוע של מעקב שיטתי על ידי המדינות החברות למען מימוש זכויות הילדים, באמצעות הפיתוח של מדדים נאותים והאיסוף של נתונים אמינים ומספיקים.

"לפיכך, על המדינות החברות לעקוב אחר ההתקדמות שלהן לקראת ביעור של ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות ומשפילות אחרות ובכך לממש את זכותו של הילד להגנה. מחקר שעושה שימוש בראיונות עם ילדים, ההורים שלהם ומטפלים אחרים, תחת תנאים חסויים ובעזרת אמצעי הגנה אתיים נאותים, הוא חיוני על מנת להעריך באופן מדויק את הנפיצות של צורות אלימות אלה בקרב משפחות ואת הגישות כלפיהן. הוועדה מעודדת כל מדינה לערוך או להזמין מחקר שכזה, במידת האפשר, בקרב קבוצות מייצגות של האוכלוסייה הכללית, על מנת שיספק מידע ראשוני ולאחר מכן לערוך אותו במרווחים קבועים במטרה למדוד את מידת ההתקדמות. התוצאות של מחקר זה יכולות גם לספק הדרכה רבת ערך לגבי ההתפתחות של תכניות כלל עולמיות המתמקדות בהגברת מודעות ובהכשרה של אנשי מקצוע שעובדים עם או למען ילדים.

"הוועדה גם מדגישה בהערה הכללית שלה מספר 5 את החשיבות שיש למעקב עצמאי אחר יישום האיסור באמצעות, לדוגמה, וועדות פרמלנטריות, ארגונים לא ממשלתיים, מוסדות אקדמיים, איגודים מקצועיים, קבוצות נוער ומוסדות עצמאיים לזכויות האדם (ראו גם הערה כללית של הוועדה מספר 2 על "התפקיד שממלאים מוסדות עצמאיים לזכויות האדם בהגנה על זכויות הילד ובקידומו"). כל אלה עשויים למלא תפקיד חשוב במעקב אחר המימוש של זכותם של ילדים להגנה מפני ענישה גופנית וצורות ענישה אכזריות ומשפילות אחרות".

הוועדה בדבר זכויות הילד (2006), הערה כללית מספר 8 על "זכותו של ילד להגנה מפני ענישה גופנית או צורות ענישה משפילות אחרות (סעיפים 19, 28) (2) ו-37, בין היתר)", פסקאות 50, 51 ו-52.

מפני ענישה גופנית.**מעקב והערכה**

מרכיב חשוב ביישום האיסור מחוץ למסגרת המשפחתית הוא הייסוד של מערכות פיקוח ומעקב עצמאיות בכל המסגרות החינוכיות, הטיפוליות, המשפטיות והתעסוקתיות, על מנת להבטיח: שמפקחים ישוחחו ביחידות עם ילדים לעיתים קרובות ויזמינו אותם לדבר על כל חששותיהם; את יצירתו של הליך תלונות נגיש ורגיש לילדים; והגנה מפני פעולות תגמול על אלה אשר דיווחו על אלימות נגד ילדים. **חשוב גם לברר מהן חוויות הילדים במסגרת המשפחתית שלהם**, באמצעות מחקר המורכב מראיונות חסויים עם הילדים עצמם ועם ההורים שלהם וכן באמצעות חקירה של גישות ההורים, אנשי המקצוע והציבור לגבי ענישה גופנית. מחקרים שכאלה דורשים הכנה ויישום רגישים, ועליהם להתבסס על כמות המחקרים ההולכת וגדלה שבהם השתתפו הילדים עצמם. מקורות מידע אחרים כוללים ניתוח השימוש בשירותי תמיכה וסטטיסטיקה הקשורים בדיווח על אלימות נגד י

10. סיכום - אמצעי מפתח לתמיכה ברפורמה המשפטית וביישום שלה

- הגברת המודעות לחוק ולזכותם של ילדים להגנה
- יידוע ילדים בדבר זכויותיהם
- קידום של קשרים חיוביים ולא אלימים בין מבוגרים לילדים
- שילוב האיסור בכללי התנהגות מקצועיים ובתנאי העסקה
- הכללה של אסטרטגיות לביעור הענישה הגופנית באסטרטגיות המטפלות באלימות במשפחה
- ביצוע הערכה ופיקוח על האופן שבו הילדים חווים את הענישה הגופנית ועל מידת היעילות של האיסור

אתר התכנית הכלל עולמית: www.endcorporalpunishment.org

מידע מפורט על כל היבטי האיסור על ענישה גופנית זמין
באתר התכנית הכלל עולמית:

The screenshot displays the website's navigation menu on the left, including Site Map, Introduction, Human rights and law, Global progress, Research, Resources, and Reform. The main content area features a search bar, a 'Site Map' section with links to Background, Use of the website, Supporters, Become a supporting organisation, FAQs, and Latest developments, and a 'BECOME A SUPPORTER' button. Below this is the 'Human rights, law and corporal punishment' section with links to the Committee on the Rights of the Child, other human rights instruments, key judgements, and GI briefings. The 'Global progress' section includes links to an introduction with summary tables, a countdown to universal prohibition, online global tables, a 2008 report, individual state reports, GI respects for UN Secretary General's Study, and states which have prohibited. The 'Research' section has links to an introduction, research on children, the nature and extent of corporal punishment, effects of corporal punishment, and statements by children and their organisations. On the right, there is a 'WEBSITE FOR CHILDREN' button, a 'CLICK HERE' button, and a 'Latest developments' section with a 'latest news feed | What's this?' link and several news items, including 'Full prohibition confirmed in Luxembourg' and 'Committee on the Rights of the Child concludes 52nd session'.

29

מקורות

מגוון של מקורות אינטרנט ומקורות אחרים שתומכים בקידום של קשרים חיוביים ולא אלימים עם ילדים ונועדו למורים, הורים ומטפלים אחרים; מידע על תכניות נגד ענישה גופנית ברחבי העולם,

והורדות של דוחות ארגון GI

חדש לשנת 2008

רפורמה

מקורות מקוונים שתומכים במאמר הזה, כולל דוגמאות לתחיקה ואמצעים אחרים התומכים באיסור שיושמו והותקנו במדינות שהשיגו איסור מלא

זכויות האדם, חוק וענישה גופנית

כולל את עבודתה של הוועדה בדבר זכויות הילד ושל גופים מפקחים אחרים של האמנה בדבר זכויות האדם, וכן מידע על פסקי דין של הערכאות הגבוהות הלאומיות

התקדמות בעולם

כולל דיווחים אזוריים וכלל עולמיים ודיווחים נפרדים על כל מדינה ושטח, לגבי החוקיות של ענישה גופנית במסגרת הבית, בתי הספר, מערכות הענישה ומסגרות טיפול חלופיות; מידע על כל מדינה שהשיגה איסור מלא

מחקר

מחקר נפיצות, מחקר על עמדותיהם וחוויותיהם של הילדים עצמם, ומחקר על ההשפעות שיש לענישה הגופנית

התרגום נערך על ידי משרד החינוך ביוזמת טובה בן-ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד במטרה ליידיע על דוחות האום את כלל העובדים עם ילדים ונוער.

איסור על ענישה גופנית לילדים | מדריך לרפורמה משפטית ולאמצעים אחרים

התכנית הכלל עולמית לביעור הענישה הגופנית של ילדים

התכנית הכלל עולמית מקדמת ותומכת בפעולות שיינקטו על ידי מדינות ברחבי העולם למימוש זכותם של ילדים להגנה מפני ענישה גופנית בכל המסגרות - בבית המשפחה, בבתי הספר, במסגרת חוק הנוער, במערכות טיפול חלופי ובמקומות תעסוקה. היא הושקה בג'נבה ב-2001. מטרתה לפעול כזרז לעידוד נקיטה בפעולות נוספות והתקדמות לקראת השמת קץ לכל סוגי הענישה הגופנית בכל היבשות; לעודד ממשלות וארגונים אחרים "לקחת בעלות" על הסוגיה ולפעול בנושא; ולתמוך בתכניות הלאומיות באמצעות מידע רלוונטי וסיוע. ההקשר של כל העבודה הזו הוא היישום של האמנה בדבר זכויות הילד. הביעור של כל סוגי הענישה הגופנית הוא הכרחי לשיפור מעמדם של ילדים ולמימוש זכותם לקבלת יחס שמכבד את כבודם העצמי כבני אדם ואת בריאותם הגופנית ולהגנה שוויונית במסגרת החוק.

מטרות התכנית הכלל עולמית הן:

- ליצור ברית חזקה בין הסוכנויות להגנה על זכויות האדם, אנשי מפתח וארגונים לא ממשלתיים לאומיים ובין-לאומיים נגד ענישה גופנית;
- לקדם את הגברת המודעות לזכותם של ילדים לדעת את זכויותיהם !
- לדווח על הענישה הגופנית בילדים על ידי יצירתה של מפה עולמית של מידת הנפיצות והמעמד המשפטי שלה,
- להבטיח שעמדתם של ילדים תישמע, ולמפות את ההתקדמות לקראת הביעור של התופעה הזו
- לקדם חקיקה האוסרות על כל צורות האלימות ויידוע הציבור, גם בקרב הממשלות, כולל ענישה גופנית, ולפתח תכניות לחינוך הציבור
- לחנך את הציבור על צורות חיוביות ולא אלימות להטלת משמעת על ילדים;
- לספק סיוע טכני מפורט לתמיכה במדינות שמבצעות את הרפורמות הללו.

מדור באתר פותח כמקור מקוון המיועד במיוחד לתמיכה במדריך זה לרפורמה משפטית:

www.endcorporalpunishment.org/reform

